

**ELEKTRİK TESİSLERİ PROJE VE KABUL YÖNETMELİĞİ(TASLAK)
ÜZERİNE
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI DEĞERLENDİRMESİ**

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Odamıza görüş için gönderilen Elektrik Tesisleri Proje ve Kabul Yönetmeliği taslağına ilişkin görüşlerimiz aşağıda yer almaktadır. Yönetmeliğin değerlendirilmeye tabi tutulmayan ancak değerlendirmelerimizle bağlantılı diğer maddeleriyle ilgili görüşlerimiz ile Yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle birlikte hukuki yollara başvurma hakkımızı saklı tutuyoruz.

Genel Değerlendirme

Elektrik tesislerinin tasarımı, projelendirilmesi, proje onayı ve kabul işlemlerinin ilgili mevzuat, standart ve şartnamelere uygun olarak yapılması amacıyla düzenlenen “Elektrik Tesisleri Proje ve Kabul Yönetmeliği (Taslak)” incelendiğinde;

07 Mayıs 1995 tarih 22280 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan “Elektrik Tesisleri Kabul Yönetmeliği” ile 16 Aralık 2009 tarih 27434 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan “Elektrik Tesisleri Proje Yönetmeliği” yürürlükten kaldırılarak bu yönetmeliklerin birleştirilmesi hedeflenmektedir.

Yönetmeliğin (Taslak) kapsam maddesinin 2. Fıkrasının c bendinde yer alan ve içeriği tam olarak anlaşılmamakla birlikte elektrik tesislerinden ziyade inşaat işleri kapsamına giren; “*Elektrik tesisleri dışında kalan her türlü idari bina ile depolama sahası/binası ve ulaşım yolları gibi yapılar*” şeklinde tanımlanan tesisler ile gizlilik ve özel durumları nedeniyle kapsama alınmayan elektrik tesisleri dışında tüm elektrik tesislerinin bu Yönetmelik (Taslak) kapsamına girdiği görülmektedir.

Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği kapsamı dışında tutulan;

- Elektrikle işleyen taşıtlara ilişkin besleme ve cer hatları ile
- Maden işletmelerindeki elektrik tesisleri,

Yönetmelik'te (Taslak) kapsam dışında bırakıldığı açık bir şekilde yer almamıştır. Bu tür tesislerin 2. Maddenin 2. Fıkrasının a bendi kapsamı içinde değerlendirileceği kabul edilirse, 2. Maddenin 2. Fıkrası dışında kalan tüm elektrik kuvvetli akım tesisleri ile elektrik iç tesislerinin de bu Yönetmelik (Taslak) kapsamında olduğu görülmektedir.

Diğer yandan Taslağın 4. Maddesinde elektrik tesisi; elektrik enerjisinin üretimi, iletimi ve dağıtımı ile ilgili tesisler şeklinde tanımlanmış olup, yönetmelik kapsamında bulunan yüksek gerilimli tüketim tesislerinin kapsama alınıp alınmadığı belirsiz hale gelmiştir.

Kapsam maddesine bakıldığında böylesine geniş bir alana yer verilmesine karşın Yönetmelik (Taslak) bütüncül olarak incelendiğinde, genel olarak sadece elektrik üretim tesislerini içerecek şekilde hazırlandığı görülmektedir. Gerek maddeler içinde yer alan bilgiler gerekse Yönetmelik (Taslak) eklerinde yer alan bilgi, belge ve standart formlardan da Yönetmeliğin (Taslak) sanki üretim tesislerine yönelik bir düzenleme olduğu ortaya çıkmaktadır. Taslağın kapsam maddesi ile düzenlemeye dair diğer maddelerin çeliştiği görülmektedir. Bu nedenle Yönetmeliğin üretim tesisleri için olduğu açıkça belirtmeli ve

iletim, dağıtım sistemleri için ayrı bir yönetmelik çalışması yapılmalı veya mevcut taslak anılan tesislerin özelliklerini de kapsayacak şekilde geliştirilmelidir.

Taslağın yönetmelik haline gelmesiyle birlikte, kapsam maddesine göre tüm kuvvetli akım ve iç tesisleri kapsayacak şekilde mi değerlendirileceği, yoksa içeriğine göre düzenleme yapılan konularda mı geçerli olacağı belirsizlik taşımaktadır.

Maddeler Üzerindeki Değerlendirme

- 1- Tanımlar ve kısaltmalar başlıklı 4. Maddesinin 1. Fıkrasının I bendinde ETİP belgesi tanımı yapılarak *“Yetkili Eğitim Kuruluşlarınca elektrik tesislerinin işletilmesine ilişkin olarak düzenlenen eğitimlerde başarılı olan mühendislere eğitimi veren kuruluşça düzenlenen belgeyi”* denilmiştir. Yetkili eğitim kuruluşu olarak ise *“Elektrik tesisleri konusunda proje hazırlayacak mühendisler ile elektrik tesislerinin işletilmesinden sorumlu mühendislere eğitim vermek üzere Bakanlık tarafından yetkilendirilen ihtisas sahibi kamu kurum/kuruluşları, üniversiteler ve POKAB ile akredite kuruluşlar ve ilgili meslek odaları”* tanımlanmıştır. Elektrik kuvvetli akım tesislerinin işletilmesinden sorumlu elektrik mühendislerinin eğitimleri Odamız tarafından yapılmakta ve kendilerine Elektrik Yüksek Gerilim Tesisleri İşletme Sorumluluğu belgesi düzenlenmektedir. Bu tür tesislerde görev yapacak diğer teknik personel için Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliğine göre EKAT belgesi alma zorunluluğu olup, bu belge de İlgili Kurumlarca verilen eğitimler sonunda düzenlenmektedir. Üyelerimize meslek içi eğitim kapsamında düzenlenen eğitimler sonucunda başarılı olanlara yetki belgesi düzenlemesi yapılmakta olup, üyelerimizin başka kurumların ve özellikle şirketlerin eğitimlerine katılmaları ve bu yolla yetkilendirilmeleri hukuka ve mühendislik meslek kurallarına açıkça aykırılık taşıyacağından kabul edilmesi olanağı bulunmamaktadır.
- 2- Yönetmelik taslağının 4. Maddesinin 1. Fıkrasının u bendinde Proje Uzmanlık Sertifikası PUS tanımına *“Yetkili Eğitim Kuruluşlarınca elektrik tesislerinin tasarım, hesap ve raporlarına ilişkin olarak düzenlenen eğitimlerde başarılı olan mühendislere verilen belgeyi”* şekilde yer verilmiştir.

Proje alanında faaliyet gösteren üyelerimiz bir “sertifika” ile değil, “mühendislik diploması” “Oda üyeliği” ve “SMM Belgesi” ile çalışma yapmaktadırlar. SMM Belgeleri de Odamız tarafından kendi yetki ve sorumluluğu çerçevesinde düzenlenmektedir. Odamız üyesi mühendislere başkaca Kamu Kurum ve Kuruluşları ile özel şirketler eliyle eğitim verdirilmesi ve “sertifika” sahibi yapılarak çalışmalarının istenmesi Anayasa’ya, mühendislik alanıyla ilgili yasal düzenlemelere, mühendislik meslek ilke ve kurallarına, genel olarak meslek ahlakına açıkça aykırılık taşımaktadır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’nın, Odamızın görev alanına giren konularda, Odamız üyesi mühendislerin piyasa koşullarında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların eğitim ve sertifikalandırmasına yönelik düzenleme yapmaya yetkisi bulunmamaktadır. Anayasa’nın 135. Maddesi ve 6235 sayılı Yasadan gelen sorumluluklarımız çerçevesinde, böylesi bir girişime Elektrik Mühendisleri Odası olarak izin vermemiz düşünülemez.

Bütün kamu kurum ve kuruluşlarının görevleri kendi yasalarında açıkça belirlenmiştir. ETKB dahil hiçbir kurum ve kuruluşa, mühendislere eğitim vermek, sertifikalandırmak görevi verilmemiştir. Bu görev münhasıran meslek odalarına aittir. Üniversitelerde verilen eğitimin içeriği ise Anayasa ve yasalarla açıkça belirlenmiştir. Üniversiteler diploma vermekte, bunun dışında mühendislerin çalışmaları için ayrıca eğitim vererek sertifikalandırma görevleri bulunmamaktadır. Böyle bir ilişki hiçbir şekilde zorunlu hale getirilemez ve çalışma özgürlüğünün önüne bu şekilde bir sınır konulamaz.

- 3- Tanımlar ve Kısaltmalar başlıklı 4. Maddesinin 1. Fıkrasının v bendinde yapılan tanımdaki “*dağıtım şebekesindeki gerilimleri uygun seviyede değiştirmek*” ifadesi, aynı maddenin üü bendindeki tanımla da ifade edilebilir bir içerik taşımaktadır. Dolayısıyla dağıtım transformatörleri bir anlamda da indirici merkez gibi tanımlanmış olmakta ve çelişki içermektedir. Bu çelişki Proje onay ve kabul birimi başlıklı 8. Maddenin 4. Fıkrasında da yer almakta 154 ve 380 kV Trafo merkezi kullanılmaktadır. Oysa tanımlar maddesindeki (md.4, F.1, üü bendi) Trafo Merkezi tanımı sadece dağıtım şebekeleri için yapılmıştır. (v) bendinde tanımlanan “indirici merkezler” ile “şalt tesisleri” ibareleri yönetmelik taslağının hiçbir maddesinde geçmemektedir. Yönetmelikte hiç kullanılmayan bir kavramın tanımı yapılmıştır.
- 4- Yönetmeliğin (Taslak) Mühendis Sertifikaları başlıklı 6. Maddesinin 3. Fıkrasında elektronik ve elektronik-haberleşme mühendisleri tarafından düzenlenecek elektrik projeleri için ilgili meslek odasından alınacak SMM belgesi zorunluluğu getirilirken, elektrik mühendislerinden mühendislik faaliyetini yürütüp yürütmediğini içeren SMM belgesinin istenip istenmeyeceğine dair herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. TMMOB’ye bağlı mimar ve mühendisler, bağlı oldukları odalardan almış oldukları SMM, SİM ya da BT belgeleri ile serbest müşavir mühendislik/mimarlık faaliyetleri yürütmektedirler. Bu belgeler aranmaksızın mühendislik hizmetlerinin kabulü olanaklı olmayıp, meslek alanımızda kargaşaya neden olacak ve meslek dışından yetkisiz kişilerin çalıştığı bir alana dönüşecektir.

Yönetmeliğin (Taslak) Mühendis Sertifikaları başlıklı 6. Maddesinin 4. Fıkrasında ETİP belgesine sahip olan; enerji sistemleri, mekatronik, makine, elektrik, elektronik, elektrik-elektronik, elektronik-haberleşme, inşaat, meteoroloji, çevre, kimya, jeoloji, jeofizik mühendisleri sorumluluğunda işletilebileceğini tanımlamaktadır. Bu kadarla da kalmayıp adlandırılan branş mühendisleri ifadesinin ardına **gibi** ifadesi de eklenerek tanımda yer almayan (matematik, uzayv.b.) her türlü mühendislik disiplini tanıma dahil edilmiştir. Yönetmelik sadece proje onay ve kabul işlemlerini düzenlediği halde yönetmelikte bu kavramlardan çok farklı bir alan olan ve yapım süreci ile hiçbir ilgisi olmayan “işletme” konusuna da düzenleme getirilmiş ve bu konudaki Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği ile çelişki yaratılmıştır.

Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliğinin özellikle 60. Maddesi ile açık bir şekilde çelişen bu madde, elektrik tesislerinin elektrik mühendisliği eğitiminde yer alan yüksek gerilim derslerini almamış kişiler tarafından işletilmesi, can ve mal emniyeti açısından çok büyük sorunları içinde barındırarak işletme emniyetinde de sakıncalar yaratacak bir düzenlemedir. Elektrik enerjisinin üretimi, iletimi ve dağıtımı ile ilgili tesislerin tamamlanmasıyla birlikte işletme aşamasında mutlaka elektrik, elektrik-elektronik mühendislerinin sorumluluğunda bulunması gerekmektedir.

Bugüne kadar ki mevzuat düzenlemeleri ile uygulama da bu şekilde bulunmaktadır. Yetkisiz mühendislik disiplinlerinin can ve mal güvenliği açısından önem arzeden bu gibi tesislerde sorumluluk taşıyamayacakları, hem meslek alanımızın yetkisiz meslek disiplinleri eliyle yok edilmesi, hem de eğitim, bilgi ve birikimi bu işe uygun olmayan kişilerin usulsüz olarak yetkilendirilmeleri açısından kamusal sorunlara neden olacağı açıktır. Hukuka olduğu kadar, akla ve bilime de aykırı olan bu düzenlemeden vazgeçilmelidir.

- 5- Proje onay ve kabul birimi başlığını taşıyan 8. Maddenin 6 fıkrasının ç bendinde “küçük çapta şebeke işleriyle sınırlı olan alçak gerilim şebekesindeki küçük ek tesisler (KET)” için proje onay ve kabul yetkisi ilgili dağıtım şirketine verilmektedir. Burada bahse konu olan “**küçük çapta şebeke**” ifadesi tanımlanan küçüklüğün boyutu ve sınırları belli değildir. Soyut ifadeler taşıyan hükümler ileride yetkinin tamamının devrine karşılık gelecek uygulamalar yaşanmasına neden olabilir. Kaldı ki benzer bir tanım Yönetmeliğin (Taslak) yetki devri başlıklı 9. Maddesinin 2. Ve 4. Fıkralarında da yer almaktadır. Özellikle 4. Fıkra da yer alan ifade de kamu şirketi olan TEDAŞ Genel Müdürlüğü’nün yetersizliğine çözüm/yaptırım üretilmesi yerine dağıtım şirketinin yetkili kılınması anlaşılır değildir.
- 6- Yönetmeliğin Usul ve esaslar başlıklı 10. Maddesinin 1. Fıkrasında, yönetmelikte POKAB olarak tanımlanan birimlere “*proje, hesap ve raporların kapsamı, hazırlanması ve sunuluşu, onayı, test ve kabul prosedürleri, kabul tutanakları ve onaylanmasına ilişkin usul ve esasları belirleme*” yetkisi verilmektedir. Bu ifade; kamu otoritesini yok sayan, ülke genelinde uygulama birlikteliğini bozan, her bir POKAB biriminde farklı taleplerigündeme getirebilecek ve her türlü suiistimale açık bir düzenlemedir.
- 7- Proje onay ve kabul hizmet bedelleri başlıklı 11. Maddenin 3. Fıkrası “*iade edilmiş olan bir projenin yeniden sunulması halinde, ödenmiş olan proje onay bedelinin %10’u ilave hizmet bedeli olarak alınır*” hükmünü içermektedir. 17. Maddenin 3. Fıkrasında yer aldığı üzere elektronik ortamda sunulan projelerde tespit edilen eksik ve hatalı hususların düzeltilmesinin 11. Maddenin 3. Fıkrası ile ilişkisi nasıl kurulmaktadır. Eksik veya içeriğindeki yanlışlar nedeniyle iade edilen projelerden alınan proje onay bedelinin %10 ilave ücret en fazla kaç kez alınacaktır konusu da mutlaka açıklığa kavuşturulmalıdır. Benzer durum 11. Maddenin 4. Fıkrasında yer alan kabul hizmetleri ile ilgili uygulamada da açıklanmalıdır.
- 8- Yönetmeliğin (Taslak) 11. Maddesinin 6. Fıkrası Bakanlık tarafından yapılan proje onay ve kabul işlemleri için herhangi bir bedel alınamayacağı koşulunu taşımaktadır. Aslında doğru olan ve kamusal denetim özelliği taşıyan uygulama da budur. Bakanlık adına proje onay ve kabul yetkisi tanınan ve kamusal denetim görevi yapan tüm birimlerde de uygulamanın böyle olması zorunlu tutulmalıdır. Bakanlık 3154 sayılı Yasa’dan kaynaklanan yetkilerini piyasa aktörlerine kar aracı olarak devretmemelidir.
- 9- Yönetmeliğin (Taslak) İnşaat kontrol firması ile ilgili 12. Maddesinin 2. Fıkrasının e. Bendinde Bakanlık tarafından kontrollük konusunda yetkilendirilmiş elektrik dağıtım şirketi olması tanımına yer verilmektedir. Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş olsa bile 6446 sayılı Yasa’da ve Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğine göre elektrik dağıtım şirketlerinin mevcut lisanslarında aksi bir hüküm yoksa böyle bir görevi üstlenmelerinin mümkün olamayacağı düşünülmektedir.

10- Yönetmeliğin (Taslak) 12. Maddesinin 3. Fıkrasında yer alan su yapıları ve hidroelektrik santrallerin kontrollük hizmetlerinin kamusal bir denetimi zorunlu kıldığı gerçeğinden hareketle “*DSİ tarafından yetkilendirilecek tüzel kişiler kanalıyla gerçekleştirilir*” ifadesi Yönetmelikten çıkarılması gerekmektedir. Kaldı ki HES inşaatlarında geçen süre içerisinde yaşanan iş kazaları da bu tespitlerin ne kadar haklı olduğunu ne yazık ki bizlere göstermektedir.

11- Üretim tesisleri ön proje onayı başlıklı 16. Maddenin 1. Fıkrasının 3. bendinde yer alan “*paratoner*” ifadesinin “*yıldırımdan korunma ucu*” olarak değiştirilmesi gerekmektedir. Yönetmelik (Taslak) eklerinden EK-5’te yer aldığı üzere, bu teçhizata ilişkin düzenlemeyi kapsayan Yönetmelik, “*Yıldırımdan Korunma*” ifadesi başlatılmaktadır.

12- Yönetmeliğin (Taslak) 26. Maddesinin 1. Fıkrasında yer alan ve geçici kabul başvurusunda EK-4 olarak düzenlenen bilgiler, geçici kabulün kapsamı başlıklı 29. Maddesinin 3. Ve 4. Fıkralarında yer alan EK-6 ve Ek-7’de verilen belgelerin tamamı elektrik üretim tesislerini kapsamaktadır.

13- Yönetmeliğin (Taslak) geçici kabul tutanağının düzenlenmesi başlıklı 30. Maddesinin 2. Fıkrasında yer alan ve sadece elektrik üretim santrallerini ilgilendirecek formatta olan EK-9’da geçici kabul tutanağının ekinde yer alması gereken belgeler sıralanmaktadır. Bu belgeler incelendiğinde de geçici kabul tutanağının ekinde yer alması gereken 27 adet belge içinde;

- EİH Geçici Kabul Tutanağı
- Şalt Sahası / TM Geçici Kabul Tutanağı,
- ENH Geçici Kabul Tutanağı,
- DM Geçici Kabul Tutanağı (TEDAŞ-EDAŞ),
- TM Otoprodüktör Geçici Kabul Tutanağı,
- DM Otoprodüktör Geçici Kabul Tutanağını yer alması gerektiği görülmektedir.

Ancak yapılan bu düzenlemede bu tesislerin geçici kabullerinin hangi usul ve esaslar çerçevesinde yapılacağına dair hiçbir bilgiye yer verilmemektedir.

Aynı şekilde 2. Fıkranın a, b, c, ç, d ve e bentlerinde istenen belge ve bilgiler için standart bir form oluşturulmamış ve bu bilgi ve belgelerin düzenlenmesi kabul heyetlerinin veya daha geniş bir ifade ile POKAB’ların tercihlerine bırakılmıştır. Bu uygulama; her bir kabul heyeti veya POKAB biriminde farklılıklar yaratarak ülke genelinde uygulama birlikteliğini bozacak bir yapıdadır.

14- Tesisin işletmeye açılması başlıklı 33. Maddesinin 1. Fıkrasında “*dağıtım ve tüketim tesisleri dışında kalan tesisler için Geçici Kabul Heyetinin kararı Heyet Başkanınca EK-10’a uygun bir yazı ile mahallin en büyük mülki amirine bildirilir*” ifadesine yer verilmektedir. Burada “dağıtım ve tüketim tesisleri dışında kalan” ifadesinin ne amaçla kullanıldığı anlaşılamamıştır. Acaba dağıtım ve tüketim tesisleri “*ELEKTRİK TESİSİ*” tanımlamasının dışında mı tutulmuştur. Yönetmelikte (Taslak) bu açıkların mutlaka giderilmesi gerekmektedir.

15- Kabul tutanaklarının onaylanması başlıklı 34. Maddenin 2. Fıkrasında “*Tutanakların onaylanabilmesi için tutanakta belirtilen eksik ve özürlerin tamamlandığını ve giderildiğini teyit eden Mühendis Raporu*” olarak istenen EK-11’in de genel olarak elektrik üretim tesislerini kapsadığı görülmektedir. Yine aynı maddenin 4. Fıkrasının ilk cümlesi sonunda yer alan “*kesilebilir*” ifadesi kesin bir hüküm içermemektedir.

16- Personelin vasıfları ve eğitimi başlıklı 41. Maddenin 1. Fıkrasının elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği ile uyumlu hale getirilmesi ve elektrik tesislerinin işletilmesinde ilgili meslek odası tarafından yetkilendirilmiş mühendislerin görev almasına yönelik bir tanımlamanın yer alması gerekmektedir.

Elektrik tesisi denilince akla elektrik üretim tesislerinden başka bir şey gelmiyormuş gibi bir sonuç yaratan bu Yönetmelik (Taslak) ile elektrik kuvvetli akım tesisleri olarak da adlandırılan tüketim tesislerinin kabulleri nasıl yapılacaktır.

Kapsam alanına bakıldığında elektrik iç tesislerini de kapsayan bu Yönetmelik (Taslak) ile iç tesisat kabulleri nasıl yapılacaktır.

Bu nedenle bu Yönetmelik (Taslak) bu veya benzer haliyle yayımlandığı takdirde elektrik sektörünü ciddi anlamda kaosa sürükleyecek bir içerik taşımaktadır.

Yönetmelik (Taslak) maddeleri içerisinde yer alan PUS ve ETİP tanımlamalarında ilgili meslek odalarının Yasa’dan kaynaklı göre, yetki ve sorumlulukları göz ardı edilmemelidir.

Bu Yönetmelik (Taslak);

46. Maddesinde yer aldığı üzere yürürlükten kaldırılan “Elektrik Tesisleri Kabul Yönetmeliği” ve “Elektrik Tesisleri Proje Yönetmeliği”ni karşılayacak bir düzenlemeden uzaktır. Bu nedenle içeriğin tekrar ele alınması ve iki ayrı faaliyet alanı için ayrı ayrı tanımlanmasının daha doğru olacağı düşünülmektedir.